

MEMO

Van College B&W
Aan Gemeenteraad
Datum 16 juni 2020
Betreft Meicirculaire 2020

Contactpersoon

Cor van Vliet
T 078 - 770 4967
E C.van.Vliet@dordrecht.nl

Samenvatting

De [Meicirculaire](#) bevat op de korte termijn (2021/2022) beperkte extra financiële ruimte, op de langere termijn (vanaf 2023) zijn er minder middelen beschikbaar dan eerder door het rijk voorzien. Dit laatste als gevolg van naar beneden bijgestelde economische verwachtingen voor de lange termijn (dit overigens nog los van corona effecten).

Inhoud

In dit memo wordt achtereenvolgens ingegaan op de volgende aspecten van de Meicirculaire 2020:

1. Accres (vrije ruimte)
2. 'Geormerkte' middelen
3. Effect groeiagenda
4. Lopende ontwikkelingen ten aanzien van gemeentefonds

1. Accres (vrije ruimte)

Het accres zoals opgenomen in de meicirculaire kent de volgende omvang:

getallen x € 1.000

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal accres (vrij beschikbaar)	54	574	1.318	- 432	- 2.314

Een toelichting hierop is terug te vinden onder bijlage 1.

Het effect in 2020 krijgt een plaats in de Bestuursrapportage 2020. Het effect vanaf 2021 wordt verwerkt in de Begroting 2021.

Opschalingskorting

Het accres in 2024 verschijnt bij de meicirculaire voor het eerst in de tabellen. Als sinds 2015 moet het beschikbare bedrag in de nieuwe jaarschijf neerwaarts worden bijgesteld in verband met de zogenaamde 'opschalingskorting'. Deze korting is ingevoerd door minister Plasterk. Dit op het moment dat het streven van het Rijk was om gemeenten te vormen van minimaal 100.000 inwoners. De gedachte was dat de bezuiniging kon worden ingevuld, omdat er dan minder raadsleden, colleges en griffies zouden zijn en het ambtenaren apparaat efficiënter zou kunnen worden vormgegeven. Het genoemde streven naar grotere gemeenten is vervolgens snel losgelaten door het Rijk (samenwerking/voeging mocht weer van onderaf komen), maar de bijbehorende korting is nooit teruggedraaid.

In 2024 was met de opschalingskorting op nationaal niveau € 130 miljoen gemoeid. Het gevolg hiervan is dat het bedrag voor Dordrecht € 1,3 miljoen minder stijgt (nu - € 2,3 miljoen in plaats van zonder opschalingskorting - € 1,0 miljoen). Over de hele periode 2015-2025 voert het Rijk met de opschalingskorting een bezuiniging door op het gemeentefonds van bijna € 1 miljard (aandeel Dordrecht ongeveer € 10 miljoen). Het bestaan van de opschalingskorting is een belangrijke drager van de lobby richting het Rijk voor afdoende middelen voor de uitvoering van de gemeentelijke taken.

Effect op Kadernota 2021

In onderstaande tabel wordt weergegeven hoe het financiële beeld uit de [Kadernota 2021](#) eruit ziet inclusief de effecten van de meicirculaire:

Bedragen x € 1.000				
	2021	2022	2023	2024
Eindsaldo Begroting 2020	1.467	-2.832	-603	-603
Afwijking jaarschijf 2024 t.o.v. 2023	0	0	0	794
Huisvestingslasten	0	0	0	-1.700
Startpositie meerjarenraming 2021-2024	1.467	-2.832	-603	-1.509
Ontwikkelingen	-5.345	-892	-503	-938
Indexeringen	-433	-317	-312	-312
Knelpunten	-476	-1.030	-1.002	-1.276
Dekkingsmaatregelen	2.384	2.062	1.284	1.263
Beleidswensen	0	0	0	0
Concept Kadernota 2021	-2.403	-3.009	-1.136	-2.772
Totaal accres (vrij beschikbaar)	574	1.318	-432	-2.314
Concept Kadernota 2021 (incl. Meicirculaire)	-1.829	-1.691	-1.568	-5.086

2. 'Geormerkte' middelen

Naast het accres worden er vanuit verschillende inhoudelijke perspectieven middelen toegevoegd aan het gemeentefonds (beleidsmaatregelen, decentralisatie uitkeringen, deelfonds sociaal domein). Hoewel dit algemene middelen betreft worden deze middelen beschikbaar gehouden ten behoeve van het inhoudelijke perspectief waarvoor de middelen zijn toegekend. Op een later moment kan alsnog worden geconstateerd dat specifieke inzet van middelen niet nodig is. In dat geval kunnen de middelen alsnog vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.

getallen x € 1.000					
Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal 'geormerkte' middelen	4.893	-6.540	-7.755	-7.553	-7.525

Het negatieve bedrag vanaf 2021 wordt veroorzaakt door de verlaging van het budget van de integratie-uitkering Beschermd wonen vanwege de openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz) voor mensen met een psychische stoornis. Naar verwachting zullen in Nederland 8.500 cliënten met een psychische stoornis een Wlz-indicatie krijgen. Vanaf 2021 krijgen zij dan de zorg vanuit de Wlz in plaats van de Wmo. Het budget volgt deze inhoudelijke beweging. Zie voor een verdere specificatie en toelichting op deze 'geormerkte' middelen bijlage 1.

3. Effect groeiagenda

In de Begroting 2019 is het effect van de groeiagenda opgenomen in de raming van het gemeentefonds. Bij elke raadsinformatiebrief over het gemeentefonds brengen wij de realisatie op deze stelpost in beeld. Hierbij maken we gebruik van de maatstaven *inwoners*, *woonruimten*, *woonruimten * bodemfactor woonkernen*. Deze maatstaven vertonen het volgende verloop:

Bedragen x € 1.000									
Maatstaven	0-meting	dec-19	mei-20	verschil	2020	2021	2022	2023	2024
Inwoners	118.426	118.654	118.654	0	0	0	0	0	0
Woonruimten	55.415	55.785	56.420	635	58	60	60	60	60
Woonruimten * bodemfactor woonkernen	72.620	73.098	73.910	812	67	69	70	70	69
Realisatie op stelpost:					125	129	130	130	129

Bij deze maatstaven is het goed te beseffen dat het niet de actuele waarden van vandaag betreft. Het aantal inwoners op 1 mei 2020 bedroeg 119.379. De opbrengst uit het gemeentefonds 2020 wordt uiteindelijk gebaseerd op het aantal inwoners per 1 januari 2020

(119.353). Het aantal gerealiseerde woningen in 2020 (t/m 1 mei) bedraagt 275. In totaal maakt dat ten opzichte van 1 januari 2018 1.054 gerealiseerde woningen.

De realisatie op de totale stelpost effect groeiagenda is als volgt:

	2020	2021	2022	2023	2024
Financiële effect groeiagenda *	759	1.287	1.914	2.640	2.640
Realisatie Septembercirculaire 2019	-144	-145	-145	-145	-145
Realisatie Meicirculaire 2020	-125	-129	-130	-130	-129
Restant stelpost Financiële effect groeiagenda	490	1.013	1.639	2.365	2.366

* Zoals in de Kadernota 2021 beschreven is financieel nog geen doorvertaling gegeven aan de groeiambitie vanaf 2024.

Naar verwachting bevat de Septembercirculaire de aanpassing van de maatstaf inwoners naar de stand van 1 januari 2020. De verwachting is dat hiermee ruim 1/3 van de resterende stelpost 2020 wordt ingevuld. Het restant wordt in 2020 naar verwachting niet gerealiseerd. Bij de Bestuursrapportage 2020 zullen we daarom voorstellen een bedrag van € 0,3 mln. af te ramen van de stelpost. Bij de Begroting 2020 zullen we een nadere beschouwing opstellen van de stelpost vanaf 2021 en wanneer nodig op basis van de meest recente gegevens een aanpassing voorstellen.

4. Lopende ontwikkelingen ten aanzien van gemeentefonds

Het gemeentefonds is momenteel vanuit verschillende perspectieven in beweging, of gaat bewegen. Op deze perspectieven volgt een korte beschouwing. Het betreft:

- Corona
- Herverdeling gemeentefonds
- Beschermd Wonen
- Uitstel invoering nieuw woonplaatsbeginsel Voogdij / 18+
- Nieuw kabinet

Corona

Vanaf het begin van de corona-uitbraak zijn Rijk en medeoverheden als één overheid opgetreden om het coronavirus en de economische en sociale gevolgen van de coronacrisis te bestrijden. Op 28 mei 2020 hebben de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën de Tweede Kamer [per brief](#) geïnformeerd over aanvullende maatregelen die het kabinet heeft genomen om medeoverheden te compenseren (tot en met 1 juni). Hiermee is in totaal een bedrag van € 566 miljoen gemoeid. Nadere informatie over de verdeling van dit bedrag volgt waarschijnlijk in juni.

Over de duim rekenen we bij het gemeentefonds met 1% voor Dordrecht. Omdat een groot deel van de compensatie beschikbaar wordt gesteld voor gedeelde inkomsten parkeren en toeristenbelasting, lijkt dat in dit geval aan de hoge kant. We verwachten vanuit deze toezegging een bedrag dat kan oplopen tot maximaal € 4 miljoen.

Voor de periode na 1 juni, trekken Rijk en medeoverheden samen op bij de invulling van de nodige maatregelen en om de sociaaleconomische crisis het hoofd te bieden. Samen wordt bekeken welke reële compensatie nodig is op basis van de hogere uitgaven en gedeelde inkomsten.

Herijking verdeling gemeentefonds

Op 26 februari 2020 heeft de minister van BZK de Tweede Kamer [per brief](#) geïnformeerd over het uitstellen van invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds met één jaar naar 2022. In deze brief heeft de minister uiteengezet waarom uitstel noodzakelijk is.

Voor het klassieke deel is aanvullend onderzoek nodig en voor het sociaal domein is een nadere analyse van de uitschieters gewenst. Naar verwachting start half september 2020 de consultatieperiode waarin de fondsbeheerder advies vragen aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) over de verdeelvoorstellen. Besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling wordt naar verwachting dit jaar afgerond, met verwerking van de uitkomsten in de decembercirculaire 2020. Meer informatie over de herijking is te vinden op de volgende sites:

- [Rijksoverheid](#)
- [VNG](#)

Welke effecten dit heeft voor Dordrecht is nog niet bekend, maar de effecten kunnen materieel zijn (positief, danwel negatief). Voor steden is de verwachting dat dit eerder positief dan negatief zal zijn.

Beschermd Wonen

De opstelling van de Wlz voor mensen met een psychische stoornis is niet de enige grote wijziging binnen Beschermd wonen. De afgelopen tijd is als onderdeel van de herijking van de verdeling van het gemeentefonds door het onderzoeksbureau AEF ook gewerkt aan een nieuw objectief verdeelmodel voor beschermd wonen, met bijbehorend ingroeipad. De taak en de bijbehorende middelen gaan van centrumgemeenten naar alle gemeenten. Er is sprake van een geleidelijke invoering; de doordecentralisering beperkt zich tot nieuwe cliënten en er is sprake van een ingroeipad van 10 jaar.

Uitstel invoering nieuw woonplaatsbeginsel Voogdij / 18+

De invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel is met een jaar uitgesteld naar 1 januari 2022. Met de invoering verschuift de verantwoordelijkheid voor de zorg van naar inschatting zo'n 20.000 kinderen naar een andere gemeente. De implementatie van het nieuwe woonplaatsbeginsel dient zorgvuldig plaats te vinden, en brengt voor zowel gemeenten als jeugdhulpaanbieders veel uitzoekwerk en overdrachts- en aanpassingswerkzaamheden met zich mee. Vanwege corona is besloten de invoering van het woonplaatsbeginsel uit te stellen. Na invoering van het woonplaatsbeginsel in 2022 kan het budget voor voogdij/18+ objectief verdeeld worden en is overheveling naar de algemene uitkering voorzien.

Nieuwe regeerperiode

Net zoals bij een gemeente kan het Rijk haar begroting elk jaar aanpassen. Toch zie je grote veranderingen met name ontstaan bij een nieuwe regeerperiode. Het huidige kabinet regelt bepaalde zaken voor het restant van de huidige regeerperiode, maar laat ook onderwerpen liggen. De effectiviteit van de bestuurlijke lobby over de algehele financiële positie van gemeenten zal pas na de vorming van een nieuw kabinet definitief duidelijk worden. Een niet uitputtend lijstje waar op rijksniveau besluiten op genomen moeten worden betreft:

- Systematiek trap-op, trap-af;
- Structurele verhoging budget jeugdhulp;
- Eventuele compensatie voor het abonnementstarief / kosten WMO
- Interbestuurlijke financiële verhoudingen / in relatie tot belastingstelsel;
- (Nieuw) Interbestuurlijk programma.

Eventuele besluiten op bovengenoemde dossiers zullen de uitkering van het gemeentefonds positief, danwel negatief gaan beïnvloeden. Hoe is op dit moment nog niet te voorspellen / in te schatten.

Bijlage 1: Mutaties gemeentefonds

getallen x € 1.000

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
<u>Accres en volume ontwikkeling</u>					
Volume ontwikkeling	- 493	- 734	- 730	- 733	- 734
Volume ontwikkeling Groei-agenda	125	129	130	130	129
Accres- ontwikkeling	542	5.302	6.044	4.297	2.416
<u>Beleidsmaatregelen (vrij inzetbaar)</u>					
Toezicht voorschoolse educatie	1	3	0	0	0
Fokuswoningen	4	4	4	4	4
Totaal accres bruto	179	4.703	5.448	3.699	1.815
Al verwerkt in KN2021	0	- 4.000	- 4.000	- 4.000	- 4.000
Invulling stelpost groeiagenda	- 125	- 129	- 130	- 130	- 129
Totaal accres netto (vrij beschikbaar)	54	574	1.318	- 432	- 2.314
<u>Decentralisatie-uitkeringen</u>					
Dak- en thuislozen	1.228	1.228	0	0	0
Perspectief op werk	1.000	0	0	0	0
Wet Inburgering	236	204	453	499	499
Arbeidsmarktregio's	77	385	399	399	399
Gezond in de stad	0	30	- 201	- 201	- 201
Maatschappelijke begeleiding	178	0	0	0	0
LHBTI- emancipatiebeleid	50	50	50	0	0
Veilige stad	25	25	0	0	0
Armoedebestrijding kinderen	0	- 22	- 18	- 18	- 18
Maatschappelijke opvang	6	6	6	6	6
Vrouwenopvang	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1
<u>Beleidsmaatregelen</u>					
EPBD III	11	0	0	0	0
<u>Deelfonds sociaal domein</u>					
Integratie- uitkering voogdij/18+	202	2.119	2.118	2.118	2.119
Integratie- uitkering beschermd wonen	1.454	- 10.795	- 10.786	- 10.786	- 10.786
Integratie- uitkering participatie	426	231	226	432	460
Totaal (geoormerkt)	4.893	- 6.540	- 7.755	- 7.553	- 7.525

TOELICHTING

Vrij beschikbaar

Volume ontwikkeling

De volume ontwikkeling is structureel ruim € 0,7 miljoen negatief. Dit wordt veroorzaakt door een daling van de aantallen bij diverse maatstaven. Dit met name bij de maatstaf bijstandontvangers en het neerwaartse effect van gestegen WOZ-waarden.

De volumegroei die hoort bij de groeiagenda is eerder toegelicht.

Accres ontwikkeling

In 2020, 2021 en 2022 is er sprake van een stijging van het accres ten opzichte van eerdere aannamen. Vanaf 2023 is er sprake van een daling. Deze aanpassingen zijn het gevolg van de hogere geraamde loon- en prijsontwikkeling in het CEP 2020 en de meerjarige besluitvorming over de rijksuitgaven. Verwerking van de Middellangetermijnverkenning (MLT) Zorg leidt tot een neerwaartse bijstelling van de zorguitgaven die doorwerkt in het accres vanaf 2022.

Diverse beleidsmaatregelen

Onder de noemers toezicht voorschoolse educatie en fokuswoningen worden minimale bedragen toegevoegd aan het gemeentefonds. Vanwege de beperkte omvang verwerken we deze in het vrij beschikbare deel.

Van bruto naar netto

In de Kadernota 2021 is op basis van de decembercirculaire een inschatting gemaakt van de accres mutaties, deze inschatting moet worden gecorrigeerd op de daadwerkelijke mutatie uit de meicirculaire om tot het netto accres te komen.

De accres stijging die samenhangt met de maatstaven die we hebben verbonden aan de groeiagenda komt niet ten gunste van het saldo, maar daarmee wordt de stelpost groeiagenda (deels) ingevuld.

Geoormerkt

Decentralisatie-uitkeringen

Dak- en thuislozen

Het kabinet wil dak- en thuisloosheid zoveel mogelijk voorkomen en ervoor zorgen dat niemand op straat hoeft te slapen. Het kabinet stelt voor de aanpak van dak- en thuisloosheid een financiële impuls beschikbaar van in totaal € 200 miljoen voor de jaren 2020 en 2021. Een groot deel van de middelen ontvangt Dordrecht als centrumgemeente.

Perspectief op werk

De arbeidsmarktregio's in Nederland zijn door diverse partijen opgeroepen om meer mensen die willen en kunnen werken, maar niet zelfstandig de weg naar werk vinden, te helpen aan een baan, een leerwerkplek of een basisbaan. Een intensievere samenwerking tussen publieke en private partijen moet zorgen voor goede matches tussen werkzoekenden en beschikbaar werk. Net als in 2020 ontvangt de arbeidsmarktregio hiervoor in 2021 eenmalig € 1,0 miljoen.

Wet Inburgering

Per 1 juli 2021 treedt de Wet Inburgering in werking. Zowel voor de invoeringskosten als voor de structurele uitvoeringskosten worden middelen toegekend.

Arbeidsmarktregio's

De extra middelen voor de arbeidsmarktregio's hebben als doel om de regiefunctie van de centrumgemeente voor de samenwerking en de gezamenlijke publieke werkgeversdienstverlening in de arbeidsmarktregio's duurzaam te ondersteunen en versterken. Hiervoor wordt structureel bijna € 400.000 toegekend.

Gezond in de stad (GIDS)

In het kader van het actieprogramma Kansrijke Start zijn zogenaamde GIDS-middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. Deelnemende gemeenten willen een lokale coalitie vormen rondom de eerste 1.000 dagen van kinderen. De middelen zijn toegekend voor de huidige regeerperiode van het kabinet (en dus niet meer vanaf 2022). Het volgende kabinet zal besluiten over eventuele verlenging.

Maatschappelijke begeleiding (Inburgeringsplichtigen)

Gemeenten hebben de taak te voorzien in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. In 2020 wordt hier € 178.000 voor toegekend.

Veilige stad / LHBTI-emancipatiebeleid

Dordrecht participeert vanaf 2019 in het programma Veilige Steden en Dordrecht is vanaf 2019 een zogenaamde 'Regenboogstad'. In beide gevallen worden de bijbehorende rijksmiddelen ook in 2020 en 2021 toegekend. De middelen voor 'regenboogsteden' lopen door tot 2022.

Armoedebestrijding kinderen

De (structureel) door het rijk beschikbaar gestelde middelen worden verdeeld op basis van CBS-gegevens over kinderen met een kans op armoede. Deze verdeling wordt jaarlijks herijkt, voor Dordrecht resulteert dit in een lager bedrag van ongeveer € 18.000.

Beleidsmaatregelen

Europese richtlijn energieprestatie gebouwen

In verband met de tweede herziening van de Europese richtlijn energieprestatie van gebouwen (EPBD III) wordt extra budget toegekend (€ 11.000). Deze Europese richtlijn heeft als doel de energie-efficiëntie van gebouwen te verbeteren. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht en handhaving op de uitvoering van regels die volgens uit deze richtlijn. Nadere afspraken over structurele financiering moeten nog worden gemaakt.

Deelfonds sociaal domein

Integratie-uitkering voogdij/18+

De integratie-uitkering Voogdij/18+ kent een systematiek waarbij op basis van historisch zorggebruik (t-2) per gemeente gemiddelde dagprijzen (p) worden vermenigvuldigd met het aantal zorgdagen (q). Daarmee wordt – ondanks de beperking van gegevens die twee jaar terug gaan – zo goed mogelijk aangesloten bij de actuele kostenverschillen tussen gemeenten. Er zijn nieuwe gegevens (jaar 2019) over voogdij/18+ beschikbaar welke gebruikt zijn voor de verdeling van de bedragen voor 2021. In de nieuwe bedragen per gemeente is rekening gehouden met de loon- en prijsbijstelling 2020.

Integratie-uitkering beschermd wonen

In de omvang van de integratie-uitkering Beschermd wonen is sprake van twee mutaties:

1. een daling vanaf 2021 vanwege de openstelling van de Wlz (Wet langdurige zorg) voor mensen met een psychische stoornis. Op 26 november 2019 is de wet die dit regelt in het Staatsblad gepubliceerd. Naar verwachting zullen in Nederland 8.500 cliënten met een psychische stoornis een Wlz-indicatie krijgen. Vanaf 2021 krijgen zij dan de zorg vanuit de Wlz in plaats van de Wmo. Dit betekent dat dit niet meer direct onder de verantwoordelijkheden valt van de gemeente. Dordrecht ontvangt (als centrumgemeente) als gevolg van deze wijziging voor de gehele regio € 12.249.000 minder. Tegenover deze lage inkomsten staan wegvallende kosten, omdat de betreffende cliënten niet meer ondersteund hoeven te worden vanuit de Wmo. Het exacte bedrag dat hiermee samenhangt is nog niet bekend. De verwachting is dat de

uitname saldoneutraal verloopt. Mocht dit onverhoopt niet zo zijn, dan vindt er een dubbele nacalculatie plaats (Meicirculaire 2021 en 2022).

2. een stijging door de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2020 (€ 1.454.000).

Integratie-uitkering participatie

De mutatie betreft vooral het effect van de compensatie voor loon- en prijspeil 2020. Zoals gebruikelijk is ook de verdeling herijkt op basis van de meest recente informatie. De voorgenomen overheveling van het budget voor deze nieuwe doelgroepen Participatiewet (excl. beschut werk) naar de algemene uitkering wordt met een jaar uitgesteld naar 2022.